

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

13 ianuarie 2021 *

„Trimitere preliminară – Politica comună în domeniul dreptului de azil și al protecției subsidiare – Standarde referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională – Directiva 2011/95/UE – Articolul 12 – Excludere de la recunoașterea statutului de refugiat – Apatrid de origine palestiniană înregistrat la Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA) – Condiții pentru a beneficia *ipso facto* de dispozițiile Directivei 2011/95 – Încetarea protecției sau a asistenței din partea UNRWA”

În cauza C-507/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală, Germania), prin decizia din 14 mai 2019, primită de Curte la 3 iulie 2019, în procedura

Bundesrepublik Deutschland

împotriva

XT,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a treia, domnii N. Wahl și F. Biltgen și doamna L. S. Rossi (raportoare), judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 iunie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Bundesrepublik Deutschland, de A. Schumacher, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de J. Möller, R. Kanitz și D. Klebs, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de P. Cottin, C. Pochet și M. Van Regemorter, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de D. Dubois, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande, G. Wils și C. Ladenburger, în calitate de agenți;

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 1 octombrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Bundesrepublik Deutschland, pe de o parte, și XT, pe de altă parte, în legătură cu respingerea cererii de protecție internațională introduse de XT în vederea obținerii statutului de refugiat.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

Convenția de la Geneva

- 3 Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], a intrat în vigoare la 22 aprilie 1954. Aceasta a fost modificată și completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967, el însuși intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”).
- 4 Articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva prevede:

„Această convenție nu va fi aplicabilă persoanelor care beneficiază în prezent de o protecție sau de o asistență din partea unui organism sau a unei instituții a [Organizației] Națiunilor Unite, alta decât Înalțul Comisar[iat] al [Organizației] Națiunilor Unite pentru Refugiați.

Atunci când această protecție sau această asistență va înceta pentru un motiv oarecare, fără ca situația acestor persoane să fi fost reglementată în mod definitiv, în conformitate cu rezoluțiile pertinente adoptate de Adunarea Generală a [Organizației] Națiunilor Unite, aceste persoane vor beneficia, de drept, de regimul prevăzut de această convenție.”

Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA)

- 5 Rezoluția nr. 302 (IV) a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 8 decembrie 1949 privind ajutorarea refugiaților din Palestina a instituit Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat [*United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)*]. Aceasta are ca sarcină să servească bunăstarea și dezvoltarea umană a refugiaților palestinieni.
- 6 Potrivit punctelor VII.C și VII.E din Instrucțiunile coordonate ale UNRWA privind eligibilitatea și instrucțiunile de înregistrare (*Consolidated Eligibility and Registration Instructions*), zona de operațiuni („area of operation”) a UNRWA cuprinde cinci sectoare („fields”), și anume Fâșia Gaza, Cisiordania (inclusiv Ierusalimul de Est), Iordania, Liban și Siria.

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/83/CE

- 7 Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO 2004, L 304, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52) prevedea:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care:

- (a) intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați. În cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive, fără ca situația acestor persoane să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile prezentei directive”.

Directiva 2011/95

- 8 Considerentele (1), (4), (16), (23) și (24) ale Directivei 2011/95 au următorul cuprins:

„(1) [Directiva 2004/83] urmează să facă obiectul mai multor modificări substanțiale. Din motive de claritate, ar trebui să se procedeze la reformarea directivei menționate.

[...]

- (4) Convenția de la Geneva și protocolul aferent constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților.

[...]

- (16) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale, precum și principiile recunoscute în special de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Prezenta directivă urmărește, în special, garantarea deplinei respectări a demnității umane și a dreptului de azil ale solicitanților de azil și

ale membrilor de familie care îi însoțesc și promovarea aplicării articolelor 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 și 35 din respectiva cartă și ar trebui, prin urmare, pusă în aplicare în mod corespunzător.

[...]

(23) Ar trebui stabilite standarde privind definirea și conținutul statutului de refugiat pentru a ajuta organele naționale competente ale statelor membre să aplice Convenția de la Geneva.

(24) Este necesară adoptarea unor criterii comune privind recunoașterea statutului de refugiat al solicitanților de azil în sensul articolului 1 din Convenția de la Geneva.”

9 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

(d) «refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 12;

[...]

(n) «țară de origine» înseamnă țările sau țara al cărui cetățean este solicitantul sau, în cazul în care este apatrid, țara în care avea reședința obișnuită.”

10 Articolul 11 din directiva menționată, intitulat „Încetarea”, prevede la alineatul (1):

Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid încetează să mai fie refugiat în cazul în care:

[...]

(f) fiind un apatrid, datorită faptului că circumstanțele în urma cărora a fost recunoscut ca refugiat au încetat să mai existe, se poate întoarce în țara în care avea reședința obișnuită.”

11 Potrivit articolului 12 din aceeași directivă, intitulat „Excluderea”:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care:

(a) intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați. În cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive, fără ca situația acestor persoane să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile prezentei directive;

- (b) autoritățile competente ale țării în care și-a stabilit reședința consideră că are drepturile și obligațiile aferente deținerii cetățeniei respectivei țări sau drepturi și obligații echivalente acestora.
- (2) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat atunci când există motive întemeiate pentru a crede că:
  - (a) a comis o infracțiune împotriva păcii, o crimă de război sau o crimă împotriva umanității în sensul instrumentelor internaționale elaborate pentru a prevedea dispoziții privind astfel de infracțiuni;
  - (b) a comis o infracțiune gravă de drept comun în afara țării de refugiere înainte de a fi admis ca refugiat și anume înainte de data obținerii permisului de ședere eliberat pe baza statutului de refugiat; acțiunile deosebit de crude, chiar dacă sunt comise într-un scop pretins politic, pot primi calificativul de infracțiuni grave de drept comun;
  - (c) s-a făcut vinovat de acte contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite prevăzute de preambul și la articolele 1 și 2 din Carta Organizației Națiunilor Unite.
- (3) Alineatul (2) se aplică persoanelor care instigă sau participă în orice fel la infracțiunile sau actele prevăzute de respectivul alineat.”

12 Articolul 14 din Directiva 2011/95 prevede:

„(1) În ceea ce privește cererile de protecție internațională depuse după intrarea în vigoare a [Directivei 2004/83], statele membre revocă statutul de refugiat acordat de o autoritate guvernamentală, administrativă, judiciară sau cvasijudiciară unui resortisant al unei țări terțe sau unui apatrid, dispun încetarea sau refuză reînnoirea acestuia atunci când refugiatul a încetat să mai beneficieze de acest statut în temeiul articolului 11.

[...]

(3) Statele membre revocă statutul de refugiat al oricărui resortisant al unei țări terțe sau al oricărui apatrid, dispun încetarea sau refuză reînnoirea acestuia în cazul în care, după ce i-au acordat statutul de refugiat, stabilesc că:

- (a) refugiatul este sau ar fi trebuit să fie exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în temeiul articolului 12;

[...]”

Directiva 2013/32/UE

13 Considerentul (18) al Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60) enunță:

„Este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților de protecție internațională să se ia o decizie cât de repede posibil cu privire la cererile de protecție internațională fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete.”

14 Articolul 2 din această directivă este redactat după cum urmează:

„În sensul prezentei directive:

[...]

(c) «solicitant» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de protecție internațională cu privire la care nu a fost adoptată încă o decizie finală;

[...]

(f) «autoritate decizională» înseamnă orice organism cvasijudiciar sau administrativ dintr-un stat membru responsabil de examinarea cererilor de protecție internațională și având competența de a hotărî în primă instanță în astfel de cazuri;

[...]”

15 Articolul 46 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

(a) unei decizii luate cu privire la cererea lor de protecție internațională, inclusiv o decizie:

(i) de a considera nefondată o cerere cu privire la statutul de refugiat și/sau de protecție subsidiară,

[...]

[...]

(3) Pentru a se conforma alineatului (1), statele membre se asigură că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul [Directivei 2011/95], cel puțin în cazul procedurilor privind căile de atac în fața unei instanțe de fond.

[...]”

Dreptul german

16 Directiva 2011/95 a fost transpusă în dreptul german prin Asylgesetz (Legea privind dreptul de azil), în versiunea publicată la 2 septembrie 2008 (BGBl. 2008 I, p. 1798, denumită în continuare „AsylG”).

17 Articolul 3 alineatul (3) din AsylG reia în esență articolul 12 alineatul (1) litera (a) din această directivă.

18 Articolul 77 alineatul (1) din AsylG prevede:

„În litigiile guvernate de prezenta lege, instanța se întemeiază pe situația de fapt și de drept existentă la momentul ultimei ședințe; dacă aceasta statuează fără o ședință prealabilă, momentul determinant este cel la care se pronunță hotărârea. [...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 19 XT, un apatrid de origine palestiniană născut în anul 1991 la Damasc (Siria), este titularul unui permis de înregistrare la UNRWA, în calitate de membru al taberei de refugiați din Yarmouk, care se situează în partea de sud a Damascului.
- 20 Între luna octombrie 2013 și 20 noiembrie 2015, XT a ocupat locuri de muncă ocazionale în Liban, unde locuia. Întrucât nu a obținut permis de ședere în această țară și deoarece se temea că va fi expulzat de către forțele de securitate libaneze, acesta a decis, la sfârșitul lunii noiembrie 2015, să se întoarcă în Siria, în orașul Qudsaya, situat la vest de Damasc, unde locuiau membri ai familiei sale.
- 21 Din cauza războiului și a unor condiții de viață foarte rele în Siria, XT a părăsit, câteva zile mai târziu, această țară, în care se teme că va fi arestat în cazul unei returnări. În plus, înainte ca XT să părăsească Siria, Regatul Hașemit al Iordaniei și Republica Libaneză și-au închis frontierele pentru refugiații palestinieni care se aflau în Siria.
- 22 XT a ajuns în Germania în luna decembrie 2015 și a depus acolo o cerere de protecție internațională în luna februarie 2016.
- 23 Prin decizia din 29 august 2016, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, Germania) a respins cererea lui XT de obținere a statutului de refugiat, dar i-a acordat statutul conferit prin protecție subsidiară.
- 24 Prin hotărârea din 24 noiembrie 2016, Verwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ, Germania) a admis acțiunea lui XT și a obligat Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați să îi recunoască statutul de refugiat, pentru motivul că, independent de orice persecuție prealabilă, rezulta din situația actuală din Siria că XT era expus unui risc de persecuție din cauza unor motive serioase apărute după plecarea sa de pe teritoriul sirian și legate nu numai de această plecare, ci și de introducerea cererii sale de protecție internațională și de șederea sa în străinătate.
- 25 Prin hotărârea din 18 decembrie 2017, Oberverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Superior, Germania) a respins calea de atac formulată de Bundesrepublik Deutschland, care era reprezentată de Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, împotriva hotărârii Verwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ), considerând în esență că, având în vedere calitatea sa de apatrid de origine palestiniană, XT trebuia considerat refugiat, în sensul dispoziției de drept german care transpune articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95. Astfel, potrivit acestei instanțe, XT beneficia de protecția UNRWA, care ar fi încetat din motive independente de voința sa. Părăsind teritoriul sirian, XT s-ar fi aflat într-o stare personală de insecuritate gravă, astfel încât plecarea sa din Siria ar fi fost involuntară, fapt care ar fi confirmat de obținerea protecției subsidiare. Instanța menționată a precizat de asemenea că, la momentul plecării sale, XT nu putea beneficia de protecția UNRWA în alte sectoare ale zonei de operațiuni a acestui organism și că, anterior plecării sale din Siria, Regatul Hașemit al Iordaniei și Republica Libaneză își închisese deja frontierele pentru refugiații palestinieni care se aflau în Siria.
- 26 Bundesrepublik Deutschland a declarat recurs împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere.
- 27 Această instanță precizează, pe de o parte, că niciun motiv de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat, în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (b) și al articolului 12 alineatele (2) și (3) din Directiva 2011/95, nu îi este aplicabil lui XT. Pe de altă parte, XT ar îndeplini condițiile prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din această directivă, potrivit căruia, în esență, orice apatrid de origine palestiniană este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care beneficiază de protecția sau de asistența UNRWA. Astfel, în primul rând, mandatul UNRWA ar fi fost prelungit până la 30 iunie 2020, în al doilea rând, XT ar fi înregistrat la UNRWA, ceea ce ar constitui o dovadă suficientă a faptului că a beneficiat efectiv de protecția sau de asistența acestui organism, și, în

al treilea rând, XT ar fi beneficiat de această protecție sau de această asistență cu puțin timp înainte de depunerea cererii sale de protecție internațională, din moment ce a fost înregistrat ca membru de familie în tabăra UNRWA de la Yarmouk.

- 28 Instanța de trimitere are în schimb îndoieli cu privire la aspectul dacă XT îndeplinește condițiile cauzei de încetare a aplicării excluderii menționate, prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, potrivit căreia, în esență, în cazul în care protecția sau asistența UNRWA încetează din orice motive, fără ca situația persoanelor care beneficiază de această protecție sau de această asistență să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile Directivei 2011/95.
- 29 Instanța de trimitere ridică în primul rând problema dacă, pentru a stabili dacă protecția sau asistența UNRWA a încetat la momentul la care persoana în cauză a părăsit zona de operațiuni a acestui organism, trebuie să se țină seama, din punct de vedere teritorial, numai de sectorul din această zonă de operațiuni în care persoana în cauză avea ultima reședință efectivă sau, astfel cum tinde să creadă, și de alte sectoare din zona menționată.
- 30 În acest din urmă caz, instanța de trimitere urmărește să afle, în al doilea rând, dacă trebuie să se țină seama de ansamblul sectoarelor care compun zona de operațiuni a UNRWA sau numai de anumite sectoare ale acesteia și, dacă este cazul, care sunt criteriile relevante pentru identificarea lor. Potrivit instanței de trimitere, este necesar să se țină seama de sectorul în care persoana în cauză avea ultima reședință efectivă, precum și de sectoarele cu care această persoană are o legătură. Această legătură ar putea decurge, de exemplu, din legături materiale precum o ședere prealabilă sau prezența unor rude apropiate. În plus, persoana în cauză ar trebui să aibă în mod rezonabil posibilitatea de a se deplasa și de a locui în acest sector, dat fiind că înregistrarea la UNRWA nu conferă niciun drept de ședere și nici nu permite deplasarea dintr-un sector în altul al zonei de operațiuni a acestui organism. În schimb, pentru sectoarele cu care persoana în cauză nu a avut niciodată legături personale ar fi atât de improbabil să fie îndeplinite condițiile de intrare și de ședere încât ar trebui exclusă de la bun început orice luare în considerare a sectoarelor menționate.
- 31 În al treilea rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească în ce măsură deplasările între diferitele sectoare ale zonei de operațiuni a UNRWA pot afecta aspectul dacă protecția sau asistența asigurată de acest organism a încetat. Potrivit acestei instanțe, excluderea de la recunoașterea statutului de refugiat s-ar putea extinde și la o persoană care părăsește zona de operațiuni a UNRWA – pentru motivul că se află într-o stare personală de insecuritate gravă în sectorul acestei zone, în speță Siria, în care are reședința efectivă și în care UNRWA nu este în măsură să îi ofere protecție sau asistență –, din moment ce această persoană s-a deplasat anterior în sectorul menționat în lipsa unui motiv imperativ și chiar dacă nu s-a aflat într-o stare personală de insecuritate gravă în sectorul în care a locuit anterior, în speță Liban. Aceasta ar fi situația în special dacă, ținând seama de circumstanțele care existau la plecarea sa din sectorul respectiv, ea nu se putea aștepta nici să beneficieze de protecție sau de asistență din partea UNRWA în noul sector, în speță Siria, nici să se poată întoarce la scurt timp în sectorul în care a locuit anterior, în speță Liban.
- 32 În al patrulea rând, instanța de trimitere arată că, pentru recunoașterea statutului de refugiat în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, nu este suficient ca persoana în cauză să nu mai beneficieze de protecția sau de asistența UNRWA la momentul părăsirii zonei de operațiuni a acestui organism, ci, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 14 alineatul (1) din aceasta, trebuie în plus ca, la momentul deciziei privind cererea de protecție internațională, solicitantul să se afle în imposibilitatea de a se întoarce în zona respectivă pentru a beneficia din nou de protecția sau de asistența organismului menționat. Astfel, posibilitatea de a se întoarce în zona de operațiuni a UNRWA ar trebui deja să fie luată în considerare la momentul deciziei privind recunoașterea statutului de refugiat, întrucât nu ar avea niciun sens să se recunoască statutul de refugiat dacă acesta ar trebui apoi să fie retras imediat.

- 33 Or, în această privință, instanța de trimitere ridică problema dacă trebuie să se țină seama numai de sectorul zonei de operațiuni a UNRWA în care solicitantul de protecție internațională avea ultima reședință obișnuită sau și de alte sectoare din această zonă și, dacă este cazul, în funcție de ce criterii trebuie luate în considerare aceste alte sectoare.
- 34 Potrivit instanței menționate, trebuie să se țină seama, mai întâi, de sectorul zonei de operațiuni a UNRWA în care se afla ultima reședință obișnuită a acestui solicitant și apoi de sectoarele cu care acesta are legături materiale, precum o reședință efectivă sau prezența unor rude apropiate. În sfârșit, solicitantul respectiv ar trebui să dispună în mod rezonabil de posibilitatea de a avea acces la aceste sectoare.
- 35 În al cincilea rând, instanța de trimitere urmărește să clarifice noțiunea de „reședință obișnuită”, în special în sensul articolului 2 literele (d) și (n) din Directiva 2011/95, care ar putea fi determinantă pentru a stabili dacă se aplică cauza de excludere prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din această directivă.
- 36 În aceste condiții, Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală, Germania) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Pentru a răspunde la întrebarea dacă protecția sau asistența din partea [UNRWA] de care beneficiază un apatrid palestinian încetează, în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva [2011/95], trebuie să se ia în considerare, din punct de vedere geografic, doar sectorul de operațiuni respectiv (Fâșia Gaza, Iordania, Liban, Siria, Cisiordania) în care apatridul a avut reședința efectivă la părăsirea teritoriului acoperit de mandatul UNRWA (în speță Siria) sau ar trebui să se ia în considerare și alte sectoare de operațiuni aparținând teritoriului acoperit de mandatul UNRWA?
  - 2) În cazul în care nu trebuie luat în considerare numai sectorul de operațiuni de la părăsirea teritoriului acoperit de mandat: trebuie să fie luate în considerare întotdeauna și independent de alte condiții toate sectoarele de operațiuni ale teritoriului acoperit de mandatul UNRWA? În cazul unui răspuns negativ: alte sectoare de operațiuni trebuie să fie luate în considerare numai în cazul în care apatridul a avut legături materiale (teritoriale) cu respectivul sector de operațiuni? Pentru existența unor astfel de legături este necesar ca apatridul să fi avut reședința obișnuită în acest sector la data părăsirii acelui teritoriu sau la o dată ulterioară? Trebuie luate în considerare și alte împrejurări pentru verificarea legăturilor materiale (teritoriale)? În cazul unui răspuns afirmativ: care sunt acestea? Prezintă relevanță aspectul dacă la data părăsirii teritoriului acoperit de mandatul UNRWA apatridul putea în mod rezonabil să intre în sectorul de operațiuni în cauză?
  - 3) Un apatrid care părăsește teritoriul acoperit de mandatul UNRWA întrucât se află într-o situație personală de insecuritate gravă în sectorul de operațiuni aferent reședinței sale efective, iar UNRWA nu poate să îi acorde protecție sau asistență în acel sector, beneficiază de o protecție *ipso facto* în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 și în cazul în care anterior s-a dus în acest sector de operațiuni fără ca în sectorul de operațiuni aferent reședinței sale anterioare să se fi aflat într-o situație personală de insecuritate gravă și fără să poată presupune că, date fiind împrejurările la momentul intrării în sectorul de operațiuni în care s-a dus, va beneficia de protecția sau de asistența UNRWA și că se va putea întoarce, într-un timp previzibil, în sectorul de operațiuni aferent reședinței sale de până atunci?
  - 4) Pentru aprecierea aspectului dacă unui apatrid nu îi poate fi recunoscut statutul de refugiat *ipso facto* deoarece condițiile prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva [2011/95] nu mai sunt îndeplinite după părăsirea teritoriului acoperit de mandatul UNRWA, trebuie să fie luat în considerare doar sectorul de operațiuni al ultimei reședințe obișnuite? În cazul unui răspuns negativ: trebuie să fie luate în considerare de asemenea, prin analogie, sectoarele de la data părăsirii teritoriului acoperit de mandat, conform întrebării 2? În cazul unui

răspuns negativ: care sunt criteriile pe baza cărora trebuie să se stabilească sectoarele care trebuie să fie luate în considerare la momentul soluționării cererii? Încetarea condițiilor prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva [2011/95] presupune disponibilitatea autorităților (de stat sau cvasi de stat) din sectorul de operațiuni în cauză de a prelua (din nou) apatridul?

- 5) În cazul în care, în legătură cu existența sau încetarea condițiilor prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva [2011/95], prezintă relevanță sectorul de operațiuni aferent (ultimei) reședințe obișnuite: care sunt criteriile relevante pentru stabilirea acestei reședințe obișnuite? Este necesară o ședere legală, autorizată de statul de reședință? În cazul unui răspuns negativ: este necesară cel puțin tolerarea deliberată a șederii apatridului în cauză de către autoritățile competente din sectorul de operațiuni? În cazul unui răspuns afirmativ în această privință: este necesar ca autoritățile competente să aibă cunoștința de prezența concretă și individuală a apatridului în cauză sau este suficientă tolerarea deliberată a șederii sale în calitate de membru al unui grup mai larg de persoane? În cazul unui răspuns negativ: este suficientă doar o ședere efectivă mai îndelungată?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 37 Înainte de a răspunde la întrebările adresate, trebuie precizat mai întâi că, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 26 din concluziile sale, articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 corespunde în esență articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83, astfel încât jurisprudența privind această a doua dispoziție este relevantă pentru interpretarea celei dintâi.
- 38 În continuare, reiese din considerentele (4), (23) și (24) ale Directivei 2011/95 că Convenția de la Geneva constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților, iar dispozițiile acestei directive privind condițiile de acordare a statutului de refugiat, precum și conținutul acestuia din urmă au fost adoptate pentru a ajuta autoritățile competente ale statelor membre să aplice această convenție întemeindu-se pe noțiuni și pe criterii comune (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 iunie 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, punctul 37, Hotărârea din 19 decembrie 2012, Abed El Karem El Kott și alții, C-364/11, EU:C:2012:826, punctul 42, precum și Hotărârea din 1 martie 2016, Alo și Osso, C-443/14 și C-444/14, EU:C:2016:127, punctul 28).
- 39 Prin urmare, dispozițiile Directivei 2011/95 trebuie interpretate în lumina economiei generale și a finalității acesteia, cu respectarea Convenției de la Geneva și a celorlalte tratate relevante menționate la articolul 78 alineatul (1) TFUE. Astfel cum rezultă din considerentul (16) al aceleiași directive, această interpretare trebuie efectuată și cu respectarea drepturilor recunoscute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 iunie 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, punctul 38, Hotărârea din 19 decembrie 2012, Abed El Karem El Kott și alții, C-364/11, EU:C:2012:826, punctul 43, precum și Hotărârea din 1 martie 2016, Alo și Osso, C-443/14 și C-444/14, EU:C:2016:127, punctul 29).
- 40 În plus, trebuie amintit că statele membre sunt obligate, în temeiul articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, să își adapteze dreptul național astfel încât soluționarea căilor de atac prevăzute de această dispoziție să comporte o examinare, cel puțin în procedurile privind căile de atac în fața unei instanțe de fond, a tuturor elementelor de fapt și de drept care îi permit să efectueze o apreciere actualizată a cauzei, expresia „*ex nunc*” și adjectivul „deplină” cuprinse în această dispoziție punând în evidență obligația instanței de a efectua o apreciere care ia în considerare, după caz, atât elementele de care autoritatea decizională a ținut sau ar fi trebuit să țină seama, cât și elementele noi apărute după adoptarea deciziei care face obiectul căii de atac. Competența de care dispune astfel instanța, de a lua

în considerare elemente noi cu privire la care această autoritate nu s-a pronunțat, se înscrie în finalitatea Directivei 2013/32, vizând în special, așa cum rezultă printre altele din considerentul (18) al acesteia, ca cererile de protecție internațională să facă obiectul unei prelucrări „cât mai repede posibil [...] fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, punctele 109-113).

- 41 În sfârșit, este necesar să se constate că instanța de trimitere adresează întrebările sale plecând de la dubla premisă, pe care Curtea nu este competentă să o verifice, că XT, pe de o parte, a fost, în conformitate cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95, beneficiarul protecției sau al asistenței UNRWA înainte de a veni în Germania și, pe de altă parte, a părăsit Siria din cauza condițiilor de război care prevalează în această țară.
- 42 În schimb, în ceea ce privește articolul 14 din Directiva 2011/95, menționat de instanța de trimitere, deși rezultă din alineatul (3) litera (a) al acestuia coroborat cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din directiva respectivă că posibilitatea de a beneficia de protecția sau de asistența UNRWA poate justifica revocarea statutului de refugiat după acordarea sa, această posibilitate putând fi apreciată și în cadrul examinării depline și *ex nunc* menționate la punctul 40 din prezenta hotărâre, la momentul adoptării unei decizii privind acordarea acestui statut, articolul 14 amintit, care presupune tocmai că statutul respectiv a fost deja acordat, nu se poate aplica acestei decizii.
- 43 Acestea sunt considerațiile în lumina cărora este necesar să se răspundă la întrebările adresate.

Cu privire la prima, la a doua și la a patra întrebare

- 44 Prin intermediul primei, al celei de a doua și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili dacă protecția sau asistența UNRWA a încetat, trebuie să se ia în considerare numai sectorul zonei de operațiuni a UNRWA în care un apatrid de origine palestiniană avea reședința efectivă la momentul plecării sale din zona de operațiuni menționată sau și alte sectoare care țin de această zonă de operațiuni și, în acest caz, care dintre respectivele sectoare.
- 45 Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie arătat că, potrivit articolului 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95, orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care „intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați”.
- 46 Articolul 1 secțiunea D primul paragraf din Convenția de la Geneva prevede că aceasta nu se aplică persoanelor care „beneficiază în prezent” de protecție sau de asistență „din partea unui organism sau a unei instituții a [Organizației] Națiunilor Unite, alta decât Înalțul Comisar[iat] al [Organizației] Națiunilor Unite pentru Refugiați”.
- 47 UNRWA, un organism al Organizației Națiunilor Unite, altul decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, a fost instituit pentru protejarea și asistarea palestinienilor în calitatea lor de „refugiați palestinieni”. Mandatul său, care, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 4 din concluziile sale, a fost prelungit până la 30 iunie 2023, se întinde asupra zonei sale de operațiuni care se compune din cinci sectoare, și anume Fâșia Gaza, Cisiordania (inclusiv Ierusalimul de Est), Iordania, Liban și Siria.

- 48 Astfel, orice persoană, precum XT, care este înregistrată la UNRWA are vocație să beneficieze de protecție și de asistență din partea acestui organism în scopul de a servi bunăstării acesteia ca refugiat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punctul 84).
- 49 Din cauza acestui statut specific de refugiat instituit pe teritoriile menționate din Orientul Apropiat pentru palestinieni, persoanele înregistrate la UNRWA sunt, în principiu, în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95, care corespunde articolului 1 secțiunea D primul paragraf din Convenția de la Geneva, excluse de la recunoașterea statutului de refugiat în Uniune (Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punctul 85).
- 50 În aceste condiții, rezultă din articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, care corespunde articolului 1 secțiunea D al doilea paragraf din Convenția de la Geneva, că, atunci când solicitantul de protecție internațională în Uniune nu mai beneficiază de protecția sau de asistența UNRWA, această excludere încetează să se mai aplice (Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punctul 85).
- 51 Astfel cum a precizat Curtea, articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 se aplică atunci când se dovedește, pe baza unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante, că apatridul de origine palestiniană în cauză se află într-o stare personală de insecuritate gravă, iar UNRWA, a cărei asistență a fost solicitată de persoana interesată, nu este în măsură să îi asigure condiții de viață conforme misiunii sale, acest apatrid fiind astfel obligat, din motive independente de voința sa, să părăsească zona de operațiuni a UNRWA. În acest caz, apatridul menționat poate, cu excepția cazului în care se încadrează în sfera de aplicare a unuia sau altuia dintre motivele de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (b), la articolul 12 alineatul (2) și la articolul 12 alineatul (3) din această directivă, beneficia *ipso facto* de aceasta fără să trebuiască să demonstreze neapărat temeri de a fi persecutat, în sensul articolului 2 litera (d) din directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punctul 86 și jurisprudența citată).
- 52 După cum a subliniat în esență domnul avocat general la punctul 36 din concluziile sale, nici articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, nici articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva nu se referă la reședința persoanei interesate, aceste dispoziții limitându-se să vizeze împrejurarea că aceasta beneficiază de protecția sau de asistența UNRWA ori că această protecție sau această asistență a încetat.
- 53 Astfel, din însuși modul de redactare a acestor dispoziții rezultă că ele impun luarea în considerare a posibilității persoanei în cauză de a beneficia de protecția sau de asistența UNRWA pe întreg teritoriul acoperit de mandatul acestui organism, pe care se întinde zona de operațiuni a UNRWA, care cuprinde cinci sectoare, menționată la punctul 6 din prezenta hotărâre.
- 54 O asemenea interpretare este de altfel confirmată de jurisprudența potrivit căreia, în ipoteza în care o persoană care a părăsit zona de operațiuni a UNRWA și a depus o cerere de protecție internațională în Uniune beneficiază în zona menționată de protecție sau de asistență efectivă din partea UNRWA, care îi permite să stea acolo în siguranță, în condiții de viață demne și fără a fi expusă riscului de a fi returnată pe teritoriul reședinței sale obișnuite atât timp cât nu este în măsură să se întoarcă acolo în siguranță, această persoană nu poate fi considerată de autoritatea competentă să se pronunțe asupra acestei cereri ca fiind constrânsă, din cauza unor circumstanțe independente de voința sa, să părăsească zona de operațiuni a UNRWA. Persoana menționată, în acest caz, trebuie exclusă de la recunoașterea statutului de refugiat în Uniune, în conformitate cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 (Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punctul 134).

- 55 În aceste condiții, după cum rezultă în esență din jurisprudența amintită la punctul 51 din prezenta hotărâre, problema dacă UNRWA se află efectiv în imposibilitatea de a asigura persoanei în cauză condiții de viață conforme cu misiunea sa și dacă, în consecință, protecția sau asistența UNRWA a încetat în privința acestei persoane trebuie apreciată pe baza unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante.
- 56 În cadrul acestei evaluări, autoritățile administrative sau judiciare competente sunt obligate printre altele să verifice dacă persoana în cauză este în mod concret în măsură să beneficieze de această protecție sau de această asistență.
- 57 Or, problema dacă un apatrid de origine palestiniană este în măsură să beneficieze de protecția sau de asistența UNRWA depinde nu numai de capacitățile organismului amintit de a furniza această protecție sau această asistență respectivului apatrid într-un anumit sector al zonei sale de operațiuni, ci și de posibilitatea concretă a apatridului amintit de a avea acces pe teritoriul care ține de acest sector sau chiar de a se întoarce în zona menționată dacă a ieșit din aceasta.
- 58 În această privință trebuie arătat că, după cum rezultă din decizia de trimitere, împrejurarea de a fi înregistrat la UNRWA nu dă unui apatrid de origine palestiniană un drept de a avea acces sau de a circula în interiorul zonei de operațiuni a acestui organism deplasându-se dintr-un sector în altul al zonei respective. Astfel, UNRWA nu dispune de autoritatea de a autoriza accesul apatrizilor de origine palestiniană la teritoriile celor cinci sectoare ale zonei menționate, aceste teritorii aparținând unor state sau teritorii autonome diferite.
- 59 În aceste împrejurări, autoritatea decizională, precum și instanța sesizată cu o cale de atac îndreptată împotriva deciziei acestei autorități trebuie să ia în considerare toate elementele relevante ale situației în cauză care permit să se aducă o clarificare cu privire la aspectul dacă apatridul de origine palestiniană în cauză dispunea la momentul plecării sale din zona de operațiuni a UNRWA de posibilitatea concretă de a avea acces la unul dintre cele cinci sectoare ale zonei de operațiuni a UNRWA pentru a beneficia de protecția sau de asistența acestui organism.
- 60 În acest scop, împrejurarea că respectivul apatrid este titularul unui drept de a obține un permis de ședere în statul sau pe teritoriul autonom de care ține sectorul în cauză al zonei de operațiuni a UNRWA este un element care demonstrează posibilitatea apatridului amintit de a avea acces la acest sector și, prin urmare, de a beneficia de protecția sau de asistența UNRWA, cu condiția ca acest organism să fie în măsură să i-o furnizeze în același sector.
- 61 În lipsa unui asemenea drept, poate fi relevantă împrejurarea că același apatrid are legături familiale într-un anumit sector al zonei de operațiuni a UNRWA, a avut reședința efectivă sau obișnuită în acest sector sau a locuit în acesta înainte de a părăsi zona respectivă, în măsura în care statele sau teritoriile în cauză consideră că astfel de elemente sunt suficiente pentru a nu împiedica, independent de acordarea unui permis de ședere, un apatrid de origine palestiniană să aibă acces și să rămână în siguranță pe teritoriul lor.
- 62 De asemenea, trebuie luate în considerare toate elementele, precum declarațiile sau practicile autorităților din statele și teritoriile menționate, care implică o schimbare de atitudine față de apatrizii de origine palestiniană, în special atunci când prin aceste declarații și practici ele își exprimă intenția de a nu mai tolera prezența pe teritoriul lor a acestor apatrizi întrucât aceștia nu dispun de un drept de ședere.
- 63 Dacă reiese din evaluarea tuturor elementelor relevante ale situației în cauză, printre care în special cele menționate la punctele 59-62 din prezenta hotărâre, că apatridul de origine palestiniană vizat dispunea de o posibilitate concretă de a avea acces și de a rămâne în siguranță pe teritoriul unuia

dintre sectoarele zonei de operațiuni a UNRWA în care acest organism era în măsură să îi ofere protecție sau asistență, nu se poate considera că protecția sau asistența UNRWA a încetat, în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95.

- 64 Pe de altă parte, în ceea ce privește problema privind sectorul zonei de operațiuni a UNRWA care trebuie luat în considerare pentru a stabili dacă condițiile care justifică recunoașterea *ipso facto* a statutului de refugiat au încetat să mai fie reunite după ce persoana în cauză a părăsit zona menționată și înainte de a se statua definitiv asupra cererii sale de recunoaștere a statutului de refugiat, trebuie arătat că instanța de trimitere pare să se întemeieze pe premisa potrivit căreia articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 era aplicabil reclamantului din litigiul principal la momentul la care acesta a părăsit zona amintită, în măsura în care protecția sau asistența UNRWA a încetat, însă nu îi mai este eventual aplicabil la momentul la care instanța sesizată cu calea de atac îndreptată împotriva deciziei de refuz al acordării statutului de refugiat statuează asupra acestei căi de atac.
- 65 În această privință, instanța de trimitere precizează că, în conformitate cu dreptul său național, în litigiile în materie de azil, ea ține seama de situația de drept și de fapt existentă la momentul la care statuează asupra căii de atac introduse în fața sa, astfel încât trebuie să ia în considerare și elemente noi existente la momentul ultimei ședințe sau, în lipsa acesteia, la momentul pronunțării deciziei, o asemenea posibilitate fiind prevăzută, după cum reiese din cuprinsul punctului 40 din prezenta hotărâre, și la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32.
- 66 Pentru a răspunde la această întrebare, este suficient să se arate, astfel cum au procedat domnul avocat general la punctul 52 din concluziile sale și toate persoanele interesate care au depus observații scrise, că nimic nu permite să se considere că examinarea problemei dacă protecția sau asistența UNRWA continuă să fie exclusă în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 la momentul la care instanța se pronunță asupra căii de atac îndreptate împotriva unei decizii de refuz al acordării statutului de refugiat ar trebui să fie efectuată în raport cu alte elemente decât cele amintite la punctele 53-63 din prezenta hotărâre.
- 67 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la prima, la a doua și la a patra întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili dacă protecția sau asistența UNRWA a încetat, trebuie să se ia în considerare, în cadrul unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante ale situației în cauză, toate sectoarele zonei de operațiuni a UNRWA pe teritoriile cărora un apatrid de origine palestiniană care a părăsit această zonă dispune de o posibilitate concretă de a avea acces și de a rămâne în siguranță.

Cu privire la a treia întrebare

- 68 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că protecția sau asistența UNRWA încetează atunci când un apatrid de origine palestiniană a părăsit zona de operațiuni a UNRWA plecând dintr-un sector al acestei zone în care se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și în care acest organism nu era în măsură să furnizeze respectivului apatrid protecția sau asistența sa, în condițiile în care, pe de o parte, acesta s-a dus în mod voluntar în sectorul amintit dintr-un alt sector al zonei menționate în care nu se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și, pe de altă parte, nu se putea aștepta nici să beneficieze de protecția sau de asistența UNRWA în sectorul în care se ducea, nici să se poată întoarce la scurt timp în sectorul de proveniență.
- 69 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit mai întâi că faptul că articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, la care face trimitere prima teză a articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, se limitează la a exclude din domeniul său de aplicare persoanele care „beneficiază

în prezent” de protecție sau de asistență din partea unui organism sau a unei instituții a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, nu poate fi interpretat în sensul că simpla absență sau plecarea voluntară din zona de operațiuni a UNRWA este suficientă pentru a face inaplicabilă excluderea de la beneficiul recunoașterii statutului de refugiat prevăzută la această dispoziție (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2012, *Abd El Karem El Kott și alții*, C-364/11, EU:C:2012:826, punctul 49).

- 70 Astfel, dacă aceasta ar fi situația, un solicitant în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 2013/32 care introduce cererea sa pe teritoriul unuia dintre statele membre și care este, așadar, absent fizic din zona de operațiuni a UNRWA nu ar intra niciodată în sfera de aplicare a cauzei de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, ceea ce ar avea drept consecință privarea de efect util a unei asemenea cauze de excludere (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2012, *Abd El Karem El Kott și alții*, C-364/11, EU:C:2012:826, punctul 50).
- 71 Pe de altă parte, a admite că o plecare voluntară din zona de operațiuni a UNRWA și, prin urmare, o abandonare voluntară a asistenței oferite de aceasta declanșează aplicarea celei de a doua teze a articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 ar fi contrar obiectivului vizat la articolul 1 secțiunea D primul paragraf din Convenția de la Geneva, care urmărește să excludă de la aplicarea regimului prevăzut de această convenție pe toți cei care beneficiază de o astfel de asistență (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2012, *Abd El Karem El Kott și alții*, C-364/11, EU:C:2012:826, punctul 51).
- 72 În continuare, din jurisprudența menționată la punctul 54 din prezenta hotărâre rezultă că nu se poate considera că ieșirea din zona de operațiuni a UNRWA plecând dintr-un anumit sector al acestei zone este involuntară dacă persoana în cauză a avut posibilitatea de a avea acces la un alt sector al zonei respective pentru a beneficia în mod concret de protecția sau de asistența UNRWA.
- 73 Astfel, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 25 iulie 2018, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584), reclamanta din litigiul principal, pe durata conflictului armat dintre statul Israel și Hamas, organizație care controlează Fâșia Gaza, a părăsit această fâșie pentru a se afla în siguranță în Iordania, țară în care a stat și din care s-a deplasat în Bulgaria. Curtea a considerat că nu se poate exclude ca UNRWA să fie în măsură să ofere în Iordania unei persoane înregistrate la ea condiții de viață conforme misiunii sale după ce această persoană a fugit din Fâșia Gaza, astfel încât această persoană ar putea locui acolo în siguranță și în condiții de viață demne, fără amenințarea de a fi returnată pe un teritoriu în care nu s-ar putea întoarce în siguranță. Deși asemenea împrejurări ar trebui să se verifice în fapt, potrivit Curții, o persoană precum reclamanta din litigiul principal în acea cauză nu ar putea fi considerată ca fiind constrânsă, din cauza unor împrejurări independente de voința sa, să părăsească zona de operațiuni a UNRWA (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, punctele 132-134).
- 74 Situația nu poate fi diferită în ipoteza unui apatrid de origine palestiniană care decide să părăsească un sector al zonei de operațiuni a UNRWA, în care nu se află într-o stare de insecuritate gravă și în care ar putea beneficia de protecția sau de asistența acestui organism, pentru a se deplasa într-un alt sector al zonei menționate, în care nu se poate aștepta în mod rezonabil, pe baza unor informații concrete de care dispune în legătură cu acest sector, nici să beneficieze de protecția sau de asistența UNRWA, nici să se poată întoarce la scurt timp în sectorul de proveniență. Așadar, o astfel de plecare voluntară din primul sector în al doilea sector nu permite să se considere că un asemenea apatrid a fost constrâns să părăsească zona de operațiuni a UNRWA luată în ansamblul său atunci când a părăsit ulterior acest al doilea sector pentru a se deplasa pe teritoriul Uniunii.
- 75 Prin urmare, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în cadrul unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante ale situației în discuție în litigiul principal, printre care în special informațiile concrete privind situația din Siria aflate la dispoziția lui XT la momentul plecării sale din

Liban, dacă această plecare a intervenit în condițiile descrise la punctul 74 din prezenta hotărâre. Astfel, dacă aceasta este situația, nu se poate considera că XT a fost constrâns să părăsească zona de operațiuni a UNRWA privită în ansamblul său atunci când a părăsit ulterior Siria.

- 76 În aceste condiții, Curtea poate furniza instanței menționate, pe baza informațiilor care figurează în cererea de decizie preliminară și în dosarul prezentat Curții, elemente care pot fi relevante pentru această evaluare.
- 77 În speță, din cererea amintită reiese că XT pretinde că a părăsit Libanul ca urmare a lipsei unui permis de ședere valabil, precum și a unei consolidări a controalelor de către forțele de securitate libaneze care, în lipsa unui astfel de permis, conduceau persoane precum XT la frontiera siriană.
- 78 În plus, în măsura în care instanța de trimitere ridică problema incidenței elementelor legate de faptul că XT s-ar fi putut aștepta, având în vedere împrejurările existente la momentul plecării sale din Liban, să nu poată nici să beneficieze de protecție sau de asistență din partea UNRWA în Siria, nici să se întoarcă la scurt timp în Liban, unde a locuit anterior, este necesar să se arate că astfel de împrejurări, pentru a putea fi relevante în cadrul evaluării individuale menționate la punctul 75 din prezenta hotărâre, trebuie să fie previzibile în mod rezonabil la momentul plecării respective. Așadar, o persoană precum XT trebuie să dispună de informații concrete referitoare la situația din zona de operațiuni a UNRWA. În această privință trebuie să se țină seama de asemenea de caracterul brusc și imprevizibil al evoluției situației, precum închiderea frontierelor dintre sectoarele zonei menționate sau declanșarea conflictelor în unul dintre sectoarele sale.
- 79 Având în vedere împrejurările menționate la punctele 77 și 78 din prezenta hotărâre și în măsura în care acestea sunt exacte, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, nu rezultă că plecarea lui XT din Liban în Siria a intervenit în condițiile descrise la punctul 74 din prezenta hotărâre, astfel încât plecarea sa din zona de operațiuni a UNRWA privită în ansamblul său nu ar fi fost voluntară.
- 80 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că nu se poate considera că protecția sau asistența UNRWA a încetat în cazul în care un apatrid de origine palestiniană a părăsit zona de operațiuni a UNRWA plecând dintr-un sector al acestei zone în care se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și în care acest organism nu era în măsură să furnizeze respectivului apatrid protecția sau asistența sa, pe de o parte, dacă acesta s-a dus în mod voluntar în sectorul amintit dintr-un alt sector al zonei menționate în care nu se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și în care putea beneficia de protecția sau de asistența organismului amintit și, pe de altă parte, dacă nu se putea aștepta în mod rezonabil, pe baza unor informații concrete de care dispunea, să beneficieze de protecție sau de asistență din partea UNRWA în sectorul în care se ducea sau să se poată întoarce la scurt timp în sectorul de proveniență, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la a cincea întrebare

- 81 Având în vedere răspunsul dat la prima, la a doua și la a patra întrebare, nu este necesar să se răspundă la a cincea întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

82 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) **Articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili dacă protecția sau asistența Agenției Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA) a încetat, trebuie să se ia în considerare, în cadrul unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante ale situației în cauză, toate sectoarele zonei de operațiuni a UNRWA pe teritoriile cărora un apatrid de origine palestiniană care a părăsit această zonă dispune de o posibilitate concretă de a avea acces și de a rămâne în siguranță.**
- 2) **Articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că nu se poate considera că protecția sau asistența UNRWA a încetat în cazul în care un apatrid de origine palestiniană a părăsit zona de operațiuni a UNRWA plecând dintr-un sector al acestei zone în care se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și în care acest organism nu era în măsură să furnizeze respectivului apatrid protecția sau asistența sa, pe de o parte, dacă acesta s-a dus în mod voluntar în sectorul amintit dintr-un alt sector al zonei menționate în care nu se afla într-o stare personală de insecuritate gravă și în care putea beneficia de protecția sau de asistența organismului amintit și, pe de altă parte, dacă nu se putea aștepta în mod rezonabil, pe baza unor informații concrete de care dispunea, să beneficieze de protecție sau de asistență din partea UNRWA în sectorul în care se ducea sau să se poată întoarce la scurt timp în sectorul de proveniență, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.**

Semnături